SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

No. 117. JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, JUNE 23, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 23-го ЧЕРВНЯ 1989 Ч. 117. РІК XCVI

ЧЛЕНИ УРЯДУ ПРИЙНЯЛИ В МОСКВІ ДЕЛЕҐАЦІЮ УКЦ

Делегація УКЦ в Москві (зліва): Єпископи Павло Василик, Филимон Курчаба і Софрон Дмитерко та священики — Ігор Возняк, Григорій Сімкайло і (за Возняком) Володимир Війтишин.

Москва. (ПС УГС). — У вівторок, 16-го травня сюди прибула делегація Української Католицької Церкви, до якої входили: Єпископ Филимон Курчаба, Єпископ Павло Василик, Єпископ Софрон Дмитерко і священики Григорій Сімкайло, Володимир Війтишин та Ігор Возняк.

Як уже повідомлялося, останнім часом партійно-бюрократичний апарат посилив наступ на демократичні сили в Україні, націлившм основні сили на УГС та на УКЦ. Ці дві організації найбільш активно віддзеркалюють національно-демократичні й духовні прагнення українського народу.

На другий день, 17-го травня, делегати УКЦ намагалися дістатись до когось із членів Президії Верховної Ради СССР, але в приймальній їх відмовились навіть записати на розмову. Тоді духовні особи всі разом оголосили голодівку протесту проти 40-річного ігнорування державними чиновниками законних прав і прагнень п'яти мільйонів українських католиків. До голодівки єпископів і священиків приєдналися члени Комітету захисту УКЦ та віруючі.

Не бажаючи створювати конфліктну ситуацію, 18-го травня до делегатів УКЦ вийшов у приймальну Президії ВР СССР В.Н. Колесніков. Він лише ознайомився з їхніми вимогами, але ніякого конкретного рішення прийнято не було, тому члени делегації УКЦ заявили, що така розмова їх не задовольняє і продовжили голодівку.

Наступного дня делегацію прийняли член Президії Верховної Ради СССР Ю. Н. Христораднов та представник Ради у справах релігій при Раді Міністрів СССР Іволгін. Вони вислу-

(Закінчення на стор. 3)

Заплянували Український фестиваль в Балтиморі

Балтимор, Мд. — Українська громада Балтимору влаштовує свій традиційний щорічний фестиваль в днях 12-го і 13-го серпня ц.р. Фестиваль відбуватиметься в міській фестивальній залі, просторій і охолоджуваній, в центрі міста біля славної відновленої Внутрішньої пристані від години 12-ої полудня до 7-ої вечора.

Фестиваль присвячений 175-літтю народження Тараса Шевченка. Підготовляється ряд цікавих виставок, включно із виставками мистців східнього побережжя. Заплановані і сценічні виступи танцювального ансамблю „Лиман" та місцевих і запрошених мистецьких сил. За інформаціями слід телефонувати на число: (301) 882-9422.

В Ню Йорку відкриють медичну порадню для старших

Ню Йорк. — Тут з ініціятиви Окружної Управи Союзу Українок Америки, а конкретно Референтури суспільної опіки округи при співучасті Клюбу Сеньйорів при „Самопомочі" та Відділу Українського Лікарського Товариства на Ню Йорк і Ню Джерзі плянується вчасно осінню відкрити в приміщеннях „Самопомочі", при Другій авеню, ч. 98, медичну порадню для старших віком українців та всіх зацікавлених громадян міста Ню Йорку і околиці.

Порадня буде покищо відкрита лише раз у місяць, а це в останню п'ятницю місяця від 4-ої до 6-ої години вечора.

Ідея зорганізування такої порадні вийшла від Віри Кушнір, референтки Суспільної опіки СУА і вона має за ціль допомогти українським громадянам зрозуміти проблеми зв'язані із буденними недугами, з їх причинами і симптомами.

Як відомо, частина українців є пацієнтами неукраїнських лікарів, з якими їм важко порозумітися. Також лікарі часом не мають часу чи охоти щоб в часі короткої візити дати пацієнтові вичерпні вияснення щодо хвороби. Коли пацієнт не має відповідних інформацій, не може вповні кооперувати з лікарем і це може сповільнити та ускладнювати процес лікування, на чому терпить пацієнт.

Саме із цих причин Референтура суспільної опіки Окружної Управи СУА заплянувала ці місячні зустрічі лікарів різних спеціяльностей з українським громадянством, які будуть давати короткі інформативні доповіді, а опісля будуть відповідати на запити присутніх.

Перша зустріч відбудеться 29-го вересня 1989 року і у ній візьмуть участь такі лікарі: д-р Арета Підгородецька — фізична терапія і регабілітація, д-р Роман Алиськевич — урологія (хвороби мочевих проводів) і д-р Ігор Маґун — внутрішня медицина.

ЗУАДК включений в збіркову систему Об'єднання федеральної кампанії

Вашінґтон, (М. Б-й). — Тут у вівторок, 17-го травня ц.р., Джеремія Баррет, директор Об'єднаної федеральної кампанії, повідомив офіційно, що від тепер Злучений Український Американський Комітет (ЗУАДК) буде включений на постійну федеральну збіркову листу ч. 1014, яку Федеральний уряд розповсюджуватиме під час осінньої збіркової кампанії поміж всіми федеральними урядовцями і військовиками всіх збройних сил ЗСА.

Включення ЗУАДК до постійного федерального збіркового списка означає, що біля шість мільйонів федеральних урядовців і членів збройних сил ЗСА розкинених по цілому світі отримуватимуть кожного року збіркову листу, на якій будуть слідуючі дані про ЗУАДК: кодове число: (1014), назва аґенції, число телефону, короткий опис діяльности ЗУАДК і відсоток витрат на збіркову кампанію.

У федеральній брошурі, в якій є включений список добродійних аґенцій, є також звернення Федерального уряду до своїх урядовців і членів збройних сил із закликом складати грошові датки на харитативні цілі всіх аґенцій в згаданому списку, в тому і на потреби ЗУАДК.

„Літаючі козаки" зустрілися

Даллас, Тек. — Тут у місцевому готелі зустрілися „Літаючі козаки" — американські летуни, що брали участь у В'єтнамській війні, рівно у 25-річчя свого заснування.

Ця військова американська летунська формація прибрала таку назву на пропозицію свого товариша Степана Олека з Чикаґо. Хоча він був серед 48 летунів єдиним українцем, він розповів їм про українських козаків, що завжди боролися за свободу України і його товариші у наслідок того назвали себе „Літаючими козаками" і взяли як відзнаку український тризуб.

„Літаючі козаки" спільно перевели 10,000 воєнних полетів у В'єтнамі. На щастя ні один з цієї групи не загинув у цій війні, але декількох втратило життя при летунських катастрофах. Усіх їх підвищили у їхніх військових ступнях, а один став генералом. Деякі після закінчення війни перейшли до комерційного летунства, в якому працюють досі.

С. Олек відбув двічі відрядження до В'єтнаму і взяв участь у 550 налетах, а тепер працює як інженер у летунській фірмі Даґлес, виконуючи закупи для війська.

Учасники зустрічі у 25-річчя заснування постановили тримати дальше поміж собою зв'язок і зустрітися скоріше як за 25 років. На святочній вечері головну промову мав С. Олек, в якій говорив про положення українців та про дальше змагання українського народу за свободу.

„Літаючі козаки" постановили слідкувати за долею України, національний герб якої вони гордо носять.

С. Олек є сином головної радної УНСоюзу Гелен Олек-Скотт.

УРЯД ЗСА РЕАҐУЄ НА ЖОРСТОКІ РОЗПРАВИ В КИТАЮ

Вашінгтон. — У вівторок, 20-го червня ц.р., Білий Дім подав до відома, що тимчасово припиняє зустрічі заплановані між високопоставленими чиновниками урядів ЗСА і Китаю.

Це потягнення було зроблено зумисне, щоби дати Китаєві до зрозуміння, як сильно Америка обурена на переслідування і арешти продемократичних студентів. Уряд президента Джорджа Буша проголосив і те, що буде старатися зробити все можливе, щоби „відкласти розгляди" позичкових аплікацій Китаю в різних міжнародних фінансових інституціях. Всі ці потягнення — це перші конкретні заходи Вашінгтону проти Пекіну від того часу, як ЗСА відклали на неозначений час продаж військового обладнання та відвідини китайських військовиків після того, як китайські війська криваво розправились із студентами в Пекіні і Шанхаю.

Проголошуючи зарядження Білого Дому, окремо підкреслено слова президента Дж. Буша: „Сьогодні Президент видав директиву щоби Уряд ЗСА перервав всякого роду зустрічі і переговори високопоставлених чиновників з Китайською Народною Республікою". Це відноситься до зустрічей і переговорів поміж китайськими чиновниками і членами кабінету, їхніми заступниками чи їхніми асистентами.

Ці нові зарядження видано в цей самий день, як речник Білого Дому Марлин Фіцвотер заявив, що китайського амбасадора Ган Шу покликано до Державного департаменту, де йому вручено офіційне прохання від Уряду президента Буша про помилування демонстрантів засуджених на смерть і звільнення тих, що їх засуджено на ув'язнення.

Ці нові потягнення Уряду ЗСА вказують на серйозну ситуацію, бо ЗСА не хочуть цілковито зірвати відносини, що їх ЗСА виплекали впродовж останніх 20 років.

Аналітики і політичні коментатори стверджують, що земля усувається під ногами президента Буша у пропорції до того, як китайські власті продовжують свої жорстокі розправи з учасниками продемократичних демонстрацій в Пекіні та інших містах Китаю. Як відомо, до четверга цього тижня в Китаї розстріляно 10-ох робітників.

У Клівленді відновили радіопрограму

Клівленд (В. Боднар). — Директор української радіо програми у Клівленді Степан Зорій поділився з громадянством міста і околиць радісною вісткою, що етнічні групи після важких перипетій, змагу та інтервенції американських високих чинників по приблизно річній перерві вкінці успішно відвоювали собі право на продовження етнічних радіопрограм.

Українське публічне радіоведення провадить впродовж довгих років фахово і на громадській базі колишній старшина УПА С. Зорій. Приблизно рік тому власники станції безпідставно і без офіціяльного виповідження раптом стримали передачі етнічних груп. Етнічні групи не здавалися і по завзятій боротьбі виграли справу. Українське Публічне Радіо Клівленду і околиць починає свою тижневу годинну передачу 16-го липня кожної неділі від год. 1-ої до 2-ої по полудні на станції WCPM 90.3. Станція охоплює і дальші місцевості.

ВЕРХОВНИЙ СУД ВИНІС КОНТРОВЕРСІЙНЕ РІШЕННЯ

Вашінгтон. — У середу, 20-го червня, Верховний Суд ЗСА рішив, що жадні закони не можуть забороняти демонстрантам спалювати американський прапор. Це рішення Верховного Суду голосами 5 до 4 матиме великий вплив на існуючі закони у 48 стейтах, бо тільки Аляска і Вайомінґ не мали закону проти палення прапору. Це рішення залишило одну прогалину, що коли палення прапору є зумисним спонукуванням до бунту, то тоді стає кримінальним злочином, за котрий можна судити.

Вияснюючи становище більшости, суддя Вілліям Бреннан сказав: „Ми не освячуємо прапора, караючи за його профанацію; роблячи це ми розводнюємо свободу, яку ця шановна емблема репрезентує".

Це рішення було дуже емоційним навіть для членів Верховного Суду, мабуть, й тому, читаючи вияснення рішаючоїн більшости суддя В.Бреннан цілих 15 хвилин намагався уарґументувати це рішення. Аналітики і політичні коментатори засобів масової інформації твердять, що це рішення Верховного Суду поділило країну як ніколи, бо питання спірне, болюче і дуже вразливе. Зокрема гостро засудили це рішення ветерани американських збройних сил.

Несподіванкою було те, що два судді, яких уважають найбільш консервативними голосували за цим рішенням, а саме, Антоні Кеннеді та Антонін Скалія, до яких долучилися судді В. Бреннан, Геррі Блекман і Тирґуд Маршалл. Суддями які опонували, були Сандра Дей О'Коннор, Джан Пол Стівенс, Байрон Вайт і голова Верховного Суду Вілліям Г. Ренквіст, який, висловив свою думку в цій справі, заявляючи: „Безперечно, що одною з найвищих цілей демократичного суспільства є видавати закони проти поведінки, яка є визнана більшістю суспільства, як зла і дуже образлива — чи є це вбивство, крадіж, занечищення довкілля чи палення прапору"

ТАНЦЮВАЛЬНІ ТАБОРИ

Глен Спей, Н.Й. Тут на оселі Українського Братського Союзу „Верховина" відбудуться українські танцювальні табори під мистецьким керівництвом Роми Прийми-Богачевської. Танцювальна майстерня від 25-го червня до 16-го липня ц.р. курси для заавансованих танцюристів від 16-го року життя. Табори для молоді від 23-го липня до 5-го серпня від 8-го до 16-го року. Викладачі-гості — Валентина Переяславець, Любов Волинець і Ярослав Клунь. В програмі табору — українські народні танці, характерні, балет і хореографія, виклади про українську етнографію, побут, звичаї та ношу.

Український скрипаль, що талантом здобуває світ

Джерзі Сіті, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Рідко трапляється людина, з якою так легко нав'язується контакт у перших десяти хвилинах розмови, як саме із Олегом Крисою — скрипалем світової слави. У нього не можна найти ні крихти зарозумілости, яка б була у його випадку зовсім зрозумілою, як також немає у нього химерности і непевности, яка ціхує деяких мистців. Він просто говорить з нами немов ми б були знайомі довгі роки, безпосередньо і щиро з цією теплою усмішкою на обличчі, яка мусить полонити і захопити О. Крисою, як людиною.

О. Криса під час інтерв'ю в редакції „Свободи"

Коли ми слухали вперше його гри на концерті в Українському Інституті Америки (УІА) у лютому цього року, ми, як усі інші учасники, були захоплені його грою, що її так високо оцінюють музичні критики у цілому світі.

Ми, однак, ніколи не сподівалися, що за цим світової слави скрипалем ховається також світового маштабу людина, яка почувається свобідно і добре у кожних обставинах.

Коли слухаємо його міркування і життєву філософію, що „людина повинна завжди набирати велику кількість нових вражень, збагачувати себе духово, варитися в гущі подій сьогоднішнього дня" — тоді стає нам ясно, що наш земляк О. Криса так само почувається „вдома" в Ню Йорку, як у Львові чи Києві. Власне те, що міжнародний Ню Йорк із багатим музичним та мистецьким життям став йому вже близьким може і є причиною, що у своїх плянах на найближче майбутнє О. Криса хоче зробити Ню Йорк вузловою станцією.

І тут О. Криса інформує нас, що він, здається, є одним із перших музик із СССР, який на підставі нового закону дістав т.зв. „робочу" візу на повні два роки перебування поза кордонами країни, і більшість часу він задумує провести в Ню Йорку та взагалі на терені Північної Америки. О. Криса, який відвідав редакцію „Свободи" та газету „Український Тижневик" в товаристві Ірини Стецури, розгортає перед нами широкі пляни, що їх спільно підготовляють.

Показується, що він підписав контракт з Українським Інститутом Америки, на підставі якого зобов'язався дати серію сольових і камерних концертів, як також буде вести т.зв. „мастер" клясу для визначних учнів гри на скрипці.

Відповідаючи на наш здивований погляд, І. Стецура виснює, що з осіннім сезоном пічнеться нова серія під назвою „Музика в Інституті", яка підготовлятиме концерти визначних музик українських і неукраїнських так в Інституті, як і в інших залях. Цей новий задум дає можливість музикам з України та іншим визначним українським силам виступа-

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

СОВЄТСЬКИЙ ПАРОПЛАВ „Максім Ґорькій", що їхав на морську прогульку із 600 пасажирами із Західньої Німеччини і 400 членами залоги наїхав на льодову кригу на Ґренляндському морі, яка пробила дві великі діри так, що треба було евакуювати пасажирів. На допомогу прибув норвезький корабель „Сенія", який допоміг щасливо перевезти всіх пасажирів на сушу. Хоча в часі випадку була сильна мряка, невідомо чому пароплав із усім модерним технічним устаткуванням наїхав на кригу.

ПРОВІДНИКИ ПОЛІТИЧНОЇ опозиції в Нікараґуа висловили своє невдоволення із американської допомоги і акції Сі-Ай-Ей на тому терені, бо уважають, що це пошкодить цій опозиції в недалеких уже виборах в цій країні. Як відомо, вибори мають відбутися у лютому 1990 року.

МОСКВУ ВІДВІДАЛА ГРУПА американських неоконсерватистів, яка цілий тиждень мала нагоду дискутувати із совєтськими інтелектуалами. Американці ствердили, що в СССР справді зайшли зміни і що гласність є дійсністю.

В ЧАСІ ПОХОРОНУ ЖИДІВСЬКОГО поселенця із ЗСА, якого забито в суботу, 17-го червня ц.р., в смузі Ґази, сотні жидівських поселенців протестували проти прем'єр-міністра Їцака Шаміра, коли він виголошував жалібне слово, називаючи його зрадником жидівського народу. Жидівські поселенці уважають, що уряд Ї.Шаміра не вміє опанувати ситуації у відношенні до палестинців.

ВАТИКАН ПЕРЕДАВ провадження свого банку представникам з п'ятьох країн — Швайцарії, ЗСА, Західньої Німеччини, Італії і Еспанії. Таким чином закінчилося 20-річне пов'язання цього банку з американським Архиєпископом Полом Марцінкусом. Як відомо в останніх роках вийшли наверх різні фінансові неполадки, що компромітували Папу Івана Павла II та цілий Ватикан, а італійська поліція видала наказ арештувати П. Марцінкуса і двох урядників ватиканського банку, хоча цього арешту ніколи не переведено в життя.

АНРЕАС ПАПАНДРЕУ, ЩО ДОСІ провадив політичним життям Греції, ніяк не хоче признати своєї програної у виборах і хоча консервативна партія перемогла, він сподієтся повороту до влади із підтримкою комуністичної партії та її лівої коаліції. Це заповідає довгу політичну боротьбу за владу в Греції між провідниками нової демократичної партії, Константином Міцотакісом і А. Папандреу. Президент держави дав К. Міцотакісові три дні для створення нового уряду. Якщо він не зуміє того зробити, чергові три дні дістане А. Папандреу.

В ЛОНДОНІ У НОВІЙ постановці „Купця з Венеції" Шекспіра виступає відомий фільмовий американський актор Дастін Гоффман, який здобув великий успіх у ролі Шайлока, хоча він представив його трохи в інакшому світлі, як інші актори.

В АМЕРИЦІ

У ЗВ'ЯЗКУ З ТИМ, ЩО нюйоркський щоденник „Ню Йорк Пост" надрукував відповіді питань стейтового іспиту з хемії, які вже й так можна було купити до їхньої появи на сторінках вищезгаданого часопису, голова Стейтового департаменту освіти був змушений анулювати іспити з хемії для 80,000 середньошкільників стейту Ню Йорк. Прослідлжуючи цю справу, речник бюра головного слідчого нюйоркського стейту Роберта Ейбрамса, заявив що викрито не тільки продаж відповідей з хемії, але також з історії, всесвітнього знання і математики для 10-ої кляси. Справу перевірюють.

ТОРКНЕНІ ГЛИБОКО сильною критикою великого розливу оливи при берегах Аляски з нафтоналивного судна Екзон Вальдез, а ще більшою критикою їхнього невміння зорганізувати скору допомогу в цій катастрофі, нафтова індустрія подала до загального відома свої пляни, щоби в майбутньому могти запобігти таким катастрофам. Аллен Миррі, головний директор Мобіл корпорації заявив, що нафтові фірми плянують створити нову організацію, яка могла б постачати знаряддя і робітників в скорому часі для таких випадків. Заплановано зорганізувати ці постачальні пункти в стратеґічних місцях на східньому і західньому побережжях ЗСА. Ця нова установа, під назвою Реакційна організація нафтової індустрії, матиме свій осідок у Вашінгтоні.

У ВІВТОРОК, 20-ГО ЧЕРВНЯ Ц.Р. президент Джордж Буш добився ще одної політичної перемоги, коли сенатська Комісія закордонних зв'язків проголосувала, щоби рекомендувати одобрення Доналда Ґреґа на пост американського амбасадора до Південної Кореї, не зважаючи на всякі натяки його участи в ірано-контра афері. Це рішення було легким ударом для тих демократів, які дуже настирливо опонували проти одобрення кандидатури Д. Ґреґа, а зокрема для демократичного сенатора з Каліфорнії Алана Кренстона, одного з лідерів сенатської більшости, що був головним промотором прослідлжування кандидатури Д. Ґреґа.

НАПЕРЕДОДНІ ЗАСУДУ підполковника Олівера Норта, який був призначений на п'ятницю, 23-го червня ц.р., суддя Гергард Гессел проголосив, що відкладає засуд до 5-го липня з уваги на те, що оборона запротестувала проти одного члена лави присяжних. Виявляється, що 34-літня Тара Кінг, член лави присяжних на суді О.Норта, дещо пробрехалася про те, що немає в її родині нікого з кримінальним минулим, як і про те, що вона була наркоманом. Тим самим оборона квестіонує легітимність судового процесу й домагається нового засуду.

КОЛИШНІЙ СПІКЕР ПАЛАТИ Репрезентантів Джим Райт натякує на те, що є можливість, що він не буде резигнувати з Конґресу, якщо така вимога вийде від виборців обидвох партій з його округи. Одначе велике число його колеґ-демократів сумніваються в правдивість такого твердження, бо думають, що таке рішення зі сторони Дж. Райта непотрібно наштовхнуло б його і Демократичну партію на нові і непотрібні неприємності. Предсідник республіканської партії з Тексасу був дещо здивований, що Дж. Райт сподіється об'єднаної підтримки, а зокрема зі сторони республіканців.

ЧЕТВЕРТА З ЧЕРГИ НАЙБІЛЬША летунська компанія в ЗСА Нортвест Ейрлайнс подала до відома, що прийняла пропозицію від групи вкладників капіталу купити їхню летунську лінію за суму 3.6 біл. дол. Аналітик летунської індустрії Реймонд Нейдл заявив, що це найбільший закуп досі в історії цієї індустрії. До групи вкладників, які закупили летунську лінію Нортвест Ейрлайнс належать: Альфред Чеччі, колишній керівник Марріот корпорації з Беверлі Гіллс, КЛМ Королівська голляндська повітряна лінія, Елдерс ІХЛ Лтд., австралійська броварня та інвестиційна фірма, та Бенкерс траст з Ню Йорку.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки — money orders виставляти на: Svoboda

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Санкції проти Китаю

У Китаї продовжується правління терору і дальшого тотального забріхання. Трьох лідерів свободолюбного руху студентів, яких арештували і судили за вбивство трьох вояків — вже стратили. Арештовано — за твердженням вільної преси — більше тисячі осіб і йде погоня за дальшими „котрреволюціонерами і хуліганами". Назверх життя в Китаї наладнується і ніби нормалізується, бо крамниці і верстати праці з остраху перед репресіями почали діяти. Але панує атмосфера терору і залякання, подібна цілком до відносин у СССР за панування Сталіна і Брежнєва. Ввесь вільний світ відкинув офіційну версію китайської державної верхівки про „бунт", „контрреволюцію" і „хуліганізм" демонстрантів і обурений божевільною поведінкою партійно-державних лідерів, фанатиків однопартійної влади.

Американський Уряд та окрема й особливо сам президент Джордж Буш опинилися у дуже складній ситуації. Буш був першим дипломатичним репрезентантом ЗСА у Китаї, його перший виїзд закордон був до Японії і Китаю. Його вітав той сам старенький партійний лідер Денґ, який тепер очолив режим терору. Буш і державний секретар Джеймс Бейкер стоять далі на принциповому становищі, що в інтересі Америки є зберігати добрі взаємини з Китаєм. Але Конґрес який рахується із загальною прилюдною думкою та зокрема велика і впливова китайська „етнічна" група в Америці роблять натиск, щоб перестати придивлятися мовчки і бездільно подіям у Китаї.

Два дні тому державний секретар Дж. Бейкер викликав до себе знову китайського амбасадора і висловив йому у рішучій формі пораду, щоб для добра американсько-китайських взаємин змінити той курс внутрішньої політики, який мобілізує вільний світ проти Китаю. Китайський амбасадор Ган Гу знову заклав протест, щоб ЗСА не втручалися до „внутрішніх справ" Китаю. Думка, щоб звернутися із скаргою до Ради Безпеки ООН не має реального ґлузду, бо до п'яти дійсних і постійних членів Ради належить Китай із правом вето, яке перекреслює прийняту резолюцію. Зрештою, відомо, що авторитарно-диктаторські вожді не рахуються з ніякими паперовими резолюціями Заходу. У цій ситуації президент Буш проголосив покищо фінансові санкції проти Пекіну. Припинено всякі кредити і будь-яку державну позику. Півофіційно проголошено, що американська дипломатія буде намагатися зорганізувати такий фінансовий бойкот у якнайширшому розмірі. Рішено теж далі не видавати туристам візи до Китаю, як теж продовжувати китайським студентам, громадянам Китаю, леґальне перебування в ЗСА.

Президент і його дорадники напевне задумалися разом із представниками Конґресу — які саме вжити заходи, які мали би реальний вплив на китайські події. Чи проголошені перші санкції проти уряду, очоленого зненавидженим прем'єром Лі, матимуть якийсь практичний вплив — невідомо. Появились в американській пресі коментарі, що зворот на краще у Китаї прийде під натиском з боку військовиків, генералів, які також заскочені, що режим використав військо спершу для масакри молодих безборонних людей і після того повів масовий поліційний терор. Читали ми, що в Китаї має фактичну владу не партія, а армія. Військова верхівка поділена, але військовики — ліберали мають ніби більшу відвагу, аніж опозиціонери в партії. Покищо вариться за кулісами, а народ далі терпить.

У НЕДІЛЮ, 18-ГО ЧЕРВНЯ, МЕШКАНЦІ французької столиці і її гості стали свідками урочистостей з приводу ювілею століття вежі, побудованої за проєктом інженера Жана Айфеля. Поблизу від Айфелевої вежі, висота якої 300 метрів, відбувся святковий салют. Айфелева вежа була побудована до Першої всесвітньої виставки, яка у свою чергу, була присвячена 100-річчю Французької революції.

В НЕДІЛЮ, 18-ГО ЧЕРВНЯ ц.р., відбувалися вибори до европейського парляменту, в яких теперішні сильні політичні провідники, прем'єр-міністер Англії Марґрет Тачер і канцлер Західньої Німеччини Гельмут Коль та їхні партійні прихильники не вийшли подібно. Партія праці Великобританії здобула 45 голосів до 32 для консервативних, а із Західньої Німеччини перемогли представники радикального крила Соціял-християнської партії.

Микола Бараболяк

„ҐЛОБАЛ ВІЛЛЕДЖ" — І МИ

„Мов писанка село". Прекрасно розмальованою писанкою колись наше село бувало. Наша гордість і предмет апотеози довгі роки. Село зробило нас нацією романтиків. Навіть у політиці. Хоч заставляла нас доля боронитись перед татарами та ворогами зі заходу і півночі, це не скріпило нас на похід у історію. Нам не приходилось боротись із елементами, що вчинило твердшими від нас наших ворогів із півночі.

Народ любувався поезією села, а вороги опанували спрокволa наші міста. Ми залишили 1919 року полякам Галичину, бо селянин не умів устоятись у довкіллі Львова. Київ теж попав у 1920 році у ворожі руки, бо Україна села не прийшла йому з достатньою підмогою, а України було у Києві небагато. А що вже мовити про Харків, Одесу... А закон у політиці такий: революція в Парижі 1789 року вирішила на довгі літа долю Франції, революція в Петрограді 1917 року накинула долю народам колишньої царської імперії. Жиди жили все в містах, то підкорили селюхів палестинців і т. п. Селюхи приречені жити під контролею міста.

Сталін мав політичний змисл. Він тямив, що Росії не бути без України, то зрівняв із землею серце України — село. Нема українського села. Їдьте в Україну, то переконаєтесь. Є колгоспники. Покоління колишніх селян вимерло, нинішнє покоління вирване зі землі з корінням. Джинси, помада на устах дівоцтва. Хлопці перейшовши військовий вишкіл у Росії, чи Азії, повертаються домів космолітами. Але уболивати над тим, то плакати над розлитим молоком. Історії не завернеш. Конечне ось те: не дивитись замріяними очима у минуле, а схопити сучасне, нинішню політичну дійсність. Яка вона?

На політичні обрії світу виринає новий концепт — „Ґлобал вілледж" це „село" — це (символ пов'язаности долі народів світу. В тому світі зброя як засіб здійснення політичних завдань — засіб безперспективний. На це доказ В'єтнам і Афганістан. Успішніша зброя — економічні вартості, а й інтелектуальні чи не на першому місці. Накопичення усякої зброї, а нуклеарної особливе, було запамороченням. Світова війна у майбутньому немислима. На перший плян виносяться радше війни з елементами.

У доріччі Амазони вирубують і випалюють ліси, а це вважають причиною, що на північній земській півкулі посуха й горяч; в ЗСА димлять димарі, а на Канаду паде пережираючий рослинність дощ; японські більйонери набувають на власність американські заводи і хмародери, і дехто нарікає, що „завойовують" Америку; китайські комуністичні бонзи впевняють, що студенти заатакували на площі Тіананьмен і били військо, коли ми на телебаченні бачили правду; китайці у Пекіні довідувались із „Голосу Америки", що діється у них на другому кінці міста; соціяльні умови людського співіснування основно міняються; ростуть метрополії нечуваних розмірів — Шанхай чи Льос Анджелес мають більше населення як такі держави як Голляндія, чи Португалія; повна державна самостійність стає у „ґльобальному селі" майже пережитком; хоч і ще не формально країни спільного ринку стануть при кінці 1992 року більше як конфедерацією, бо спільна економіка, то більш як державні форми суть спільноти народів. Людство що раз більше переконується, що маршал МекЛюген був прав, коли заговорив про нашу планету як „село", велике „ґльобальне село". Вже навіть Кремль переконався про популятність інтересів народів, яку не розмотати, коли Горбачов признав, що нині нема національної економіки, бо верх узяла ґльобальна.

Тому півсторіччя ми програвали політичні можливості, бо не второпали ваги міських поселень у будівництві і розвитку держави. Це історія. Розуміємо ми нині розвиткові лінії світу та тому на порозі XX сторіччя намагаємося укласти політичне мислення й аспірації у той лад, щоб вони не йшли надто врозріз із політичними струями і конфіґурацією міжнародних стосунків. Ми, поселенці, у світі повинні мати кращі і ясніші політичні обрії, як наші брати на вітчизні, і заскреслювати вірніші і здатніші для здійснення їх перспективи. А тим часом, коли слідкуєш за нашою політичною думкою, не находиш нічого нового, крім повторного і повторного виношення тих самих програм і засобів їх здійснення, які так боляче завели нас тому сімдесят і тому сорок років назад. Світ міняється. Був авторитарний націоналізм і збанкрутував, був комунізм і тане на наших очах. Мислителі і політики світу шукають нових доріг, щоб утриматись і вийти наверх у нових умовах, а ми плекаємо традиції: сакральні політичні традиції, які скристалізувались тому півсторіччя на українському селі, які віддзеркалювала УПА, як жагучий зрив нашого села до державного будівництва. На жаль, — повторюємо — нема вже українського села на обрії України... А світ цілий став великим селом. У тому „селі", як бувало у нашому маленькому, парубки з „того кінця", „пантрують", щоб верх не узяли хлопці з „тамтого села". Під цю пору ці „парубки" — це ЗСА і СССР. Доскакує Европа (уся після 1992), Японія... Світ не той, що тому чверть сторіччя. Тож нам мати відкриті вічі і не потопати нині у полинялих гаслах і фразах, що мали деякий зміст у дійсності українського села, але є дуже сумнівної вартости в умовах „ґльобального села". А така є дійсність! Мрійником у політиці пропадеш!

Андрій Бук

ЕКОНОМІКА У ПЕРШОМУ КВАРТАЛІ

I.

Показники за перший квартал цього року, а особливо за березень, виказують далеко більше економічне сповільнення, як передбачувано. Дев'ять з одинадцятьох показників впало, другий місяць підряд. Індекс економічних показників у березні впав на 0.7 відс. Економічний ріст зменшився з 3.5 до 3 відс. Валова продукція за квартал — 4 3 відс. (сподівано 5). Продаж домів впала на 5.5 відс., перший раз два місяці підряд, а будова на 5.4 відс., третій місяць підряд, через високі мортґеджі (11.2 відс.) і високу дискантову стопу, але ціни зросли на 4.7 відс. Продаж авт в березні впала на 9 відс., за квартал 11 відс., найбільше за останніх 18 місяців, продано 6.6 мільйона авт (в лютому 7.1). Дрібна продаж в березні зросла на 0.1 відс., за три місяці 1.1 відс. Консумційні ціни в березні зросли на 0.5 відс., головно на енерґію (11 відс. за шість місяців 50 відс. і далі зростають. Позички консументів зросли на 9.4 відс. — 54 більйони долярів, головно на авта. Найбільше на кредитові картки 4.3 більйона долярів, в банках і кредитових кооперативах на 11 відс. — 1.8 більйона долярів. Бизнесова продаж не змінилася — 507 більйонів долярів, а інвентарні запаси зросли всього на 0.3 відс. — 760 більйонів долярів. Гуртові консумційні ціни в березні зросли на 0.4 відс., третій місяць підряд, а ціни на фармерські продукти на 0.7 відс., за квартал 2.5 відс. і далі зростають, тому інфляція зросла до 6 відс. Адміністративні чинники твердять, що ціни в другій половині року стабілізуються і інфляція на кінець року зросте до 5 відс. (минулого року 4.4 відс.). Зросло замовлення на машинове знаряддя на 104 більйони долярів, головно домашнє (11 відс.), закордонне впало, і на тверді продукти на 1 відс. Продуктивність робітників впала на 1.1 відс., перший раз за дев'ять місяців, а заробітні платні зросли на 5.4 відс. Конструкційні видатки впали на 0.4 відс. третій місяць підряд, за квартал на 4.2 відс., в річному зіставленні — перший раз від 1981 року, найбільше державні (19 відс.), приватні (9 відс.).

Фабрики, копальні і обслуга працювали зі зменшеною видатністю 83.7 відс. (в лютому 83.9 відс.), другий місяць підряд. Особисті доходи в березні зросли на 0.8 відс., третій місяць зростають, а видатки на 0.3 відс., громадяни обережні, менше видатковують, більше ощаджують, в березні ощадності зросли на 6.3 відс. — 10 більйонів долярів. Безробіття в березні зменшилося на 0.2 відс. — 4.9 відс., 6130 безробітних, найменше від 15 років, не зважаючи на сповільнення в автовій індустрії і домобудівництві, найменше безробітних в Ню Джерзі — 3 відс., (найбільше в Тексасі — 6 відс. В Ню Йорку (4.2 відс.) стейтові власті, після п'ятьох років збільшили безробітнє забезпечення на 36 відс., зі 180 до 245 доларів тижнево, а в 1992 році до 300 доларів і буде на 11 місці з-поміж 50 стейтів, щодо висоти забезпечень. 118, 820 мільйонів працюючих (63 відс. до населення), 280 тисяч нових місць праці, головно обслуга — 200,000.

Торговельний дефіцит у березні зменшився на 9 відс. — 8.9 більйона долярів, — найбільше за останні три місяці, через сильний експорт 31 більйон долярів (літаки, комп'ютори), а імпорт — 39 більйонів долярів, головно оливу, через аварію на Алясці і зменшену продукцію ОПЕК-у. За перший квартал дефіцит зменшився на 10 відс. — 28 більйонів долярів, що вказує, що економіка ще сильна, а зростаючі доходи — збільшать інфляцію. Доходи 500 більших підприємств у першому кварталі зросли від 12 до 48 відс. Ей-Ті-Ті дохід зріс на 21 відс. — 595 мільйонів долярів, балянсова сума на 3.2 відс. — 8.66 більйона долярів, з 1-им липня зменшує на 0.9 відс. далекої віддалі телефонічні розмови, консумери і бизнес заощадять 140 мільйонів долярів річно: позичкові інституції за перший квартал втратили 3.4 більйона дол., вкладчики вибрали 28 більйонів дол. і далі вибирають, а від 1986 року втратили 32 більйони дол.; 3,000 державних банків у першому кварталі мають 7.3 більйона дол. третій квартал підряд у них є зиски.

Замовлення на літаки далі зростають. Найбільша летунська фірма „Ейр Крефт" дістала замовлення від Великобританії на 19 нових „Боїнг" літаків, модель типу 747 на 400 осіб, за 2 більйони долярів. Ірляндія замовила 180 літаків „Боїнг", за 9.5 більйона долярів. Летунська лінія „Юнайтед" замовила 370 літаків за 16 більйонів долярів, з доставою до 1995 року, крім того купила в березні 16, а інших — 16 замовила, модель 767, коштом 3 більйони долярів, це вже четверте замовлення за останні два роки — разом 543 літаки за 31 більйонів долярів. Усі три летунські лінії мали в першому кварталі великі зиски: „Делта" — 85, „Юнайтед" — 65, а Ю-Ес — 16 мільйонів долярів. Заряд федеральної авіяції перевіряє 2,200 літаків-джетів, вживаних поверх 20 років в тому 115-типу „Боїнг", моделі: 727, 737, 747, коштом 1.5 мільйона долярів, через аварії. Перевірка потриває кілька років. Світова летунська корпорація Джі-Пі-Ей у Парижі, до якої належить шість держав, затруднює 180 працівників, дістала замовлення на 200 літаків, за 20 більйонів долярів. Комуністична Народна Республіка (КНР) потребує сьогодні поверх 1,000 літаків, Американські фірми: „Ейр Крефт" і „Мек Доналд" погодилися збудувати фабрику продукції джетів на 150 осіб, які Китай зачне продукувати під кінець наступного року. Китайський уряд уже замовляв знаряддя на 550 мільйонів долярів, школить 400 китайських інженерів, робітників, спроваджує з ЗСА 90 родин — технічний персонал. Сьогодні купив 90 літаків, щоб збільшити стан комерційних літаків, що їх має всього — 420.

Закінчення буде.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Богдан Марків

„Нова" у УІА

Камерний ансамбль „Нова" під керівництвом Лариси Крупи від довшого часу має свою серію концертів у Ню Джерзі. У суботу, 10-го червня ц. р. заґостив він з концертом до Українського Інституту Америки в Ню Йорку.

Програма, як на гостинний виступ, була вишукано тяжка. Вечір відкрито фортепіяновим квінтетом швайцарського композитора Франка Мартена (1890-1974). Мартен належить до тих ненадто численних модерних композиторів XX століття, твори яких часто є у програмах концертів. Фортепіяновий квінтет, про який тут мова, написаний в 1919 році. Можна сказати, що в ньому відчувається ще музичну мову французького імпресіоніста Моріса Равеля. Виконавцями твору були Лора Сітон і Дебора Вонг, скрипки, Тіна Пелікан, альт, Ерік Фріддлендер, чельо і Лариса Крупа, фортепіяно. Творчістю Мартена займалася „Нова" теж в минулому, а виконання квінтету мало природне звучання. Було враження, що ансамбль виконував цей твір уже багато більше разів.

Наступною точкою була нюйоркська прем'єра „фортепіянового тріо ч. 1, опус 7" українського композитора Бориса Лятошинського (1895-1968). Лятошинський був учнем Райнгольда Ґлієра в київській консерваторії. У тій же консерваторії він був пізніше викладачем теорії, композиції аж до смерти.

„Тріо ч. 1, опус 7" постало в 1922 році і мало — як і твір Мартена — імпресіоністичний характер. У Лятошинського є замітний потяг до монументальности; не чужий був йому нахил до декоративности. Майстерна інструментація надає „Тріо" оркестрового звучання. До речі, Лятошинський — перший і досьогодні найбільший автор симфонічних творів ув українській музиці. Виконавці „Тріо" Лора Сітон, Ерік Фріддлендер і Лариса Крупа бравурно виконали твір Лятошинського й викликали захоплення публіки, яка почула твір вперше.

Новиною у програмовій лінії ансамблю „Нова" було введення смичкового квартету. Смичковий або струнний квартет — це найшляхетніша музична одиниця: чотири інструменти цієї самої „родини" з таким самим звуковим кольором. Це наче „чоловічий хор", що може захопити найбільш вибагливого слухача, в якому, одначе, часто недосконале вухо може завважити навіть мале недотягнення.

„Струнний квартет Есдур опус 127" Бетговена є першим із шести останніх квартетів великого майстра. Написаний у 1825 році, він, що ставить дуже високі вимоги до виконавців, від першого свого виконання (в березні тогож року у Відні) має досьогодні в музичному світі велику притягальну силу й популярність. Всі чотири частини є однакові своєю вагою з розкішними мелодіями, а серед них величне „белькано" другої частини. Розробка тематичного матеріялу і делікатність конструкції роблять твір наче показовою перлиною у спадщині композитора.

Виконання твору увечері 10-го червня було наче першим прочитанням бетговенівського шедевру на дві скрипки, альт і чельо квартетом, що відносно недавно постав. Воно було настільки інтенсивне, що публіка приневолила виконавців появитися на сцені вдруге.

Після концерту було в кулуарах багато куртуазійних подяк за добру програму концерту. Серед публіки можна було завважити деяке число професійних музик — теж з віддалених околиць.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

У СПРАВІ ЗАСНУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ АСОЦІЯЦІЇ УКРАЇНІСТІВ

У „Свободі" з 9-го червня ц. р. (ч. 107) появилася заява Президії Наукової Ради при СКВУ з запитами до мене. Я цією дорогою радо подаю відповідь.

Я не заперечую своєї ролі в організації, а спеціяльно у реалізації Першої Міжнародної Конференції Українських Студій в Неаполі в днях від (22-го травня до 3-го червня 1989 року. Одначе господарем конференції, що її гостив та платив рахунки готелю, був не я (ані УНІҐУ) а ректор Східнього університету Неаполю та славістичний відділ того ж університету.

Це властне вони, як господарі, покликали ініціятивний комітет, який складався з таких шести членів: Григорій Ю. Грабович, Микола Жулинський, Ріккардо Піккіо, Омелян Пріцак, Віталій Русанівський і Ігор Шевченко.

Ініціятивний комітет одноголосно вирішив, що запрошення будуть — після доброї старої европейської засади — посилатися особисто, а не до інституцій.

Тому не тільки УВАН та НТШ, але також Українська Академія Наук у Києві, УНІҐУ і КІУС не були офіційно запрошені.

Це дало більшу оперативну мобільність Ініціятивному комітетові, який протягом чотирьох місяців зумів і підготовити, і відбути запляновану від багатьох десятиліть конференцію та ще й заснувати Міжнародну Асоціяцію Українистів.

Початок уже зроблений. Тепер усі організаційні справи на цьому континенті буде розглядати та вирішувати Американська Асоціяція Українистів, як федеративна одиниця Міжнародної Асоціяції Українистів (МАУ).

Про те, коли відбудуться її установчі збори, буде своєчасно подано до публічного відома. Місцоголовою МАУ на американський континент є проф. Григорій Юрій Грабович (Гарвард).

Омелян Пріцак

Кеймбридж, Масс

Володимир Жила

НЕЛЕГКО БУТИ ОБ'ЄКТИВНИМ

Олександер Доценко, „Літопис української революції, матеріяли й документи до історії української революції", том II, книги 4 і 5, друге видання, Філядельфія, Дослідний Інститут Модерної Української Історії, 1988. Ст. 362+398. Ціна: 30 ам. дол.

I

З часу виходу першого видання книги Олександра Доценка „Літопис української революції, матеріяли й документи до історії української революції" (том II, книги 4 і 5; Київ-Львів 1923-1924) минуло близько шістдесят п'ять років. З'явилась потреба в новому виданні не тільки тому, що тираж першого видання давно реалізований, а й тому, що останнім часом, із створенням українознавчих центрів при Гарвардському й Альбертському університетах, у нас виникло більше зацікавлення документальними виданнями української політичної історії.

Друге видання цієї цінної книги — це фотостатний передрук, що появився заходами Видавництва Дослідного Інституту Модерної Української Історії у Філядельфії. До видання включено короткий інформаційний вступ від видавництва з метою зробити книгу більш своєчасною.

У науковій літературі рецензований „Літопис української революції" здобув порівняно високу оцінку й вважається за „більш чисто документальний" твір, коли порівняти його з іншими подібними виданнями. Велика незорганізованість і надмірна бурхливість нашого минулого причинилася до того, що перший том багатомовного задуму праці ніколи не появився й автор, з уваги на трудні еміграційні обставини, обмежився лише до двох книг другого тому.

У вступі О. Доценко обширно обговорює джерела й принципи побудови праці й показує те нове, що він плянує утвердити, а найосновніше, що він бажає, щоб в його книзі об'єктивність була вище всього, „вище всякого почуття".

Будучи військовиком і очевидцем революційних подій 1917 року, пізніше з 1918 року ад'ютантом в ставці, а згодом старшим ад'ютантом Головного Отамана військ УНР, Симона Петлюри, автор був добре обізнаний з подіями нашої революції. Він брав участь також у визвольній політиці, маючи широкий вгляд в її хід, розгортання й наслідки. Ці обставини дали йому можливість говорити авторитетно про нашу визвольну боротьбу, яка саме стала предметом його праці.

Четверта книга другого тому „Літопису української революції" має потрясаючий заголовок „Брат проти брата", що виділяється чимось надзвичайним і глибоко хвилюючим. Гірко звучить і мотто до книги „Отечество на язиці, а в серці облуда".

Що ж тоді ввійшло в зміст четвертої книги? У відповідь скажемо невеликий відрізок визвольної боротьби України приблизно від початку серпня до початку грудня 1919 року. Період цей обіймає успішний наступ на Київ і Одесу й тут же страшну реальну дійсність — відхід з Києва й шукання порятунку за кордоном, спроби консолідації і болючі внутрішні розходження, що сильно причинилися до упадку віри у власні сили. А далі, боротьба з Денікіном, перехід Галицької армії до Денікіна та вкінці листопадова катастрофа й від'їзд Головного Отамана до Польщі.

Автор ґрунтовно змальовує події і рівночасно старається їх аналізувати, але робить це дуже обережно. Він стверджує, що для успіху тодішньому українському соціялістичному урядові бракувало внутрі „згоди й єдиної волі". Цитує виступ Головного Отамана на одному з засідань Ради Міністрів, коли він ударивши кулаком по столі, крикнув: „Або ви мерзавці і просто не розумієте свого завдання, або ви зрадники свого народу і республіки". Слова відносилися до українських соціялістів революціонерів, які носилися тоді з пляном наблизити Україну до комунізму. Зайняв автор також чітке становище до обвинувачення, закинутого тоді Головному Отаманові, що мовляв „він зовсім непотрібно для справи злочинно грався в соціялістичні кабінети". О.Доценко, як наочний свідок, усвідомлюючи політичне становище того часу, стверджує, що єдиною реальною силою були тоді українські соціялісти демократи й українські соціялісти революціонери й тому на них і спирався Головний Отаман, який розраховував лише на „реальні сили". Далі, — підкреслює автор, — що це був час революції, коли співпраця соціялістів з представниками буржуазних партій „була неможлива й виключена". „І це, — продовжує він, — залежно не від осіб, не від Головного Отамана, а від моменту і революційних обставин". Цього, до речі, на думку автора не могли зрозуміти галичани, які „претендуючи на „буржуазність", пхали себе і цілу визвольну українську справу в прірву". І тут же О. Доценко приходить до такого сумного заключення: „Українську державність доконали не вороги, а таки свої добрі люди без волі і згоди самого українського народу. Сталося те, що „воля наша загинула не через ворогів, — як казав колись Сірко, — а через зраду своїх... І вам, що зараз живете, не буде волі, поки не буде поміж вас згоди й братерства". „Та прийде час, — продовжує автор, — коли народ сам своїми власними силами в організований спосіб, виявлення своєї волі виправить помилки своїх політиків насьогодні й назавтра".

Закінчення буде.

Члени уряду...

(Закінчення зі стор. 1)

хали делегатів і пообіцяли, що справу розгляне нова Верховна Рада. Вони також сказали, що конкретні скарги на адміністративні репресії будуть розглядатися в місцевих судах. „Подавайте скарги туди", — сказав Христораднов.

Отже їм радили звертатися зі скаргами до тих правоохоронних органів, які допомагають місцевій владі переслідувати вірних УКЦ. Таким чином розмова знову не привела ні до яких наслідків, однак діялог розпочався, тому делегація припинила голодівку і повернулась в Україну.

Однак 23-го травня велика група віруючих католиків, очолювана членом Комітету захисту УКЦ Іваном Гелем, знову прибула до Москви. Вони молилися за легалізацію своєї Церкви на вулицях і площах впродовж 17-ох днів з'їзду народних депутатів, зустрічалися з академіком А. Сахаровим та іншими депутатами.

Продовжуються демонстрації й Молебні українських католиків ще й тепер. У неділю, 18-го червня, в багатьох містах України відбулися Молебні й мітинги віруючих, які вимагають відновлення прав УКЦ. В Івано-Франківську у Молебнях взяло участь близько 100,000 людей. Після Служби Божої вірні величезними колонами пройшли вулицями міста повз міський комітет партії та повз КҐБ. Представники міліції намагалися умовити людей розійтися, але нікого не чіпали.

Такі ж зібрання відбулися в Києві. Там кількох людей було побито і арештовано одного священика. Кого саме покищо невідомо.

Свято у парафії св. Юрія Переможця

У неділю, 14-го травня, у парафії св. Юрія Переможця в Ярдвіллі, Н. Дж., відбулося потрійне свято: свято патрона — св. Юрія Переможця, День Матері та посвячення розпису внутрі церкви.

Цей великий день у житті парафії звеличив своєю участю Блаженніший Митрополит Мстислав, очолившии відправу святої Літургії, а сослужили йому настоятель храму митр. прот. о. М. Галета, о. протопресвітер Б. Желехівський, протодиякон В. Поліщук. Співав церковний хор під керівництвом М. Галети, мол.

У своєму слові Митр. Мстислав із притаманною йому щирістю і теплотою поділився з вірними про події в Україні 1942 року під німецькою окупацією.

У Києві німці дозволили відкрити лише три українські церкви, а росіянам — 16. Не було священиків і не було єпископів, які б їх могли висвятити, а німці не дозволяли на висвячення єпископів. Щоб оживити церкву, 14-го травня 1942 року було висвячено кількох єпископів таємно у соборі св. Андрія Первозваного в Києві, а між ними був і митр. Мстислав. Це вможливило висвятити чимало священиків і наша свята церква у найтяжчих історичних умовах почала відроджуватися.

З признанням говорив Владика про чудово розмальований наш храм, що відповідає мистецьким і традиційним вимогам.

Цю велику працю-розпис виконав відомий всім нам, а також і чужим, обдарований Божою ласкою маестро Микола Голодик. Він також є професійний скульптор і співак. Цей мистець не спочиває на лаврах, а вдосконалює себе все життя.

Праця М. Голодика має багатогранну форму мистецького вислову. Він уважає, що вживання кількох мистецьких форм не заваджають одна одній, а навпаки, при гармонійній співпраці одна форма збагачує другу, бо мистецька цілість базується на тих самих принципах і законах рівноваги, гармонії і краси.

Владика Мстислав після посвячення розпису всередині церкви св. Юрія Переможця у Ярдвіллі в день храмового свята.

Микола Голодик протягом багатьох років співпрацює з відомим мистцем і мистецтвознавцем С. Гординським. Останній зачисляє М. Голодика до стилю, що тримається традиції в модерній формі вияву, піонером якого був Михайло Бойчук, але поступово він виробляє свій власний український містицизм, базований на неовізантійському мистецтві. Його індивідуальний стиль характеризується ясністю і живістю кольору, композиції гармонізують з архітектурою церкви, а в образах він творить містичний настрій.

М. Голодик уже розмалював ряд церков у різних країнах світу і є одним з кращих фахівців нашого часу у церковному мистецтві.

Настоятель церкви св. Юрія Переможця митр. прот. о. М. Галета дякує мистцеві Миколі Голодикові за чудовий розпис храму.

Завдячуємо розпис церкви сестрицтву св. Ольги при парафії, яке у цей спосіб відзначило наше Тисячоліття. Головою сестрицтва була тоді А. Фатенко, а більшість грошей на цю працю придбала її попередниця В. Гол.

Після Святої Літургії вірні перейшли до церковної залі на бенкет, що його приготувало сестрицтво на чолі з його головою А. Парубченко. Голова парафії В. Парубченко представив дяка Ів. Фатенка, як майстра церемонії. І. Фатенко є студентом духовної семінарії у Бавнд Бруку.

Від сестрицтва привітала гостей культосвітня референтка Г. Ільченко.

Були на бенкеті і гості з Глен Спею та з далекої Австралії. Глова парафії з Глен Спей О. Линник привітав наших парафіян, бо ж між нашими церквами існують особливо доброзичливі стосунки: наша церква завжди щиро відзивалася на потреби парафії свв. Володимира й Ольги.

Після бенкету виступив наш церковний хор та квартет на чолі з його дир. М. Галетою, мол. Діти школи вшанували своїх матерів деклямаціями, співом та танцями. Діти люблять танцювати, а вчить їх Ол. Парубченко.

Молитвою закінчено свято, а з тим і ще одну із фаз творчого життя нашої парафії.

Б. Скорупська

Л. Мешкова — автор декоративного пано в Будинку ЮНЕСКО в Парижі

Майстер керамічних пано художниця Людмила Мешкова, яка постійно живе у Києві, в п'ятницю, 9 червня ц. р. була гостем в Українському Музеї в Ню Йорку: показувала прозірки зі своїх праць, розповідала про свою роботу.

Активна учасниця руху за мир, Л. Мешкова на короткий час приїхала до Америки і один день провела в Ню Йорку. Вона чула про Український Музей і хотіла його оглянути. При цій нагоді працівники Музею попросили художницю показати прозірки з її творів і розповісти про свою працю. На зустріч з нею прийшли люди, що цікавляться українським мистецтвом.

Відкриваючи вечір, асистент директора УМ мистецтвознавець Стефанія Гнатенко підкреслила, що останнє досягнення Мешкової — велике керамічне пано в Будинку ЮНЕСКО в Парижі. Художниця мала виставки своїх праць у Парижі, Тбілісі і Москві.

Людмила Мешкова закінчила архітектурний факультет Київського будівельного інституту. Як архітектор працювала над оформленням інтер'єрів. Перша її праця була в майстернях св. Софії Київської. В 1975 — 1976 роках вона виконала свою першу велику працю — оформила інтер'єр Республіканського будинку кіна, застосувавши кераміку; далі — оформила інтер'єр готелю „Київ", кілька каварень і барів Києва. Від 1977 року зосередилася на кераміці і стала майстром керамічних пано. Її творчий доробок — це в основному живопис на керамічній плитці зі збереженням технології кераміки і застосування інших матеріялів. Декоративні пано, на яких переважає рослинний орнамент, складаються з окремих керамічних плиток. Силою звучання пано Мешкової нагадують твори майстрів українського народного розпису, але відбивають тенденції сучасного мистецтва.

До авдиторії в УМ Людмила Мешкова сказала: „Дорогі мої брати і сестри! Хочу передати вам привіт з Батьківщини". Вона коротко розповіла про свою роботу, яка її захоплює, потім показувала прозірки зі своїх праць, даючи коротко пояснення до них, і відповідала на запитання.

На екрані один за одним з'являлися зображення з творів художниці — переважно стилізовані рослинні орнаменти, але часом миготіли риби, птахи, павичі, равлики, комахи. Зрідка зиглядало людське око. Деякі пано нагадували дно моря — коралі, морські зірки. Про одне пано, на якому переплітались фантастичні рослини, художниця сказала: „Це — моя улюблена праця, я назвала її „Життя продовжується". Квіти яскравіли на пано „Червона рута", інші нагадували твори японських митців: зелено-сірі кольори, скупі темні обриси рослин. Художниця зауважила, що під час її виставки у Парижі до одного з пано підійшли японці і поцілували його.

На кількох прозірках були фрагменти декоративного пано розміром 55 квадратних метрів, що знаходиться у будинку ЮНЕСКО в Парижі. На цьому пано —

(Закінчення на стор. 4)

Український...

(Закінчення зі стор. 1)

ти поруч неукраїнських музик та здобувати загальне признання.

До речі, О. Криса цього не потребує. Він приніс зі собою на це інтерв'ю цілий збір рецензій різними мовами, одна краща від другої. Про — останню, що появилася в щоденнику із Клівленду „Плейн ділер" було на першій сторінці „Свободи". Незвичайно корисні рецензії про нашого скрипаля публіковано в Західній Німеччині, Італії та в 1971 році в „Ню Йорк Таймсі", коли наш віртуоз дебютував у Карнеґі Голл.

— Чому ви від того часу не приїздили до ЗСА із концертами? — питаємо нашого гостя.

— Це завдячую президентові Картерові, — сміючись відповідає О. Криса. — Та ж це він увів культурну „залізну заслону" поміж СССР і ЗСА. А тепер атмосфера куди краща і більше відверта, та політична ситуація дозволяє на виміну мистцями, а також можна нам буде нав'язувати контакти з імпресаріями в ЗСА і Західній Европі, чого на жаль, досі не можна було, бо все ішло через офіційне русло. Може саме я і мій друг Олександер Слободяник, що також включився у пляни „Музики в Інституті" відкриють світові шляхи для інших музик із СССР?

— Розуміється, — підкреслює з притиском скрипаль — наш контракт із УІА не значить, що ми два роки не будемо грати на терені СССР. Я, наприклад, кожного року мушу дати принаймні один концерт у рідному Львові, незалежно від інших музичних плянів.

— То Ви все ж таки уважаєтеся львів'янином, не зважаючи на те, що вже від років живете у Москві?

— Так, зі Львовом в'яже мене сантимент і спомини молодих років, де я розпочав свою музичну школу. Але хоча мій шлях пішов відтак через Київ до Москви, я Львова не забуваю. Одначе Москва хочемо ми чи ні, є музичним центром.

Йдучи назустріч нашому проханню, О. Криса розповідає про своє дуже близьке відношення до Дейвида Ойстраха учнем якого він був і після смерти якого перебрав навчання кляси скрипки в московській консерваторії.

— Я був рівно два тижні його асистентом, як Д. Ойстрах повернувшись із турне за кордоном несподівано помер після удару серця і мені довелося перебрати цілу його працю... — в цій хвилині зникає із обличчя О. Криси його постійна привітлива усмішка і ми більше не розпитуємо.

Отже сягаємо за книжкою, що О. Криса приніс зі собою, а це американське видання „Паганіяни" випуск ч. 14 п.н. „Спосіб у який вони грають", де находимо на 60-ох сторінках інтерв'ю д-ра Марка Зільберквіта з О. Крисою у Москві, прикрашене численними знімками. Там маємо нагоду побачити О. Крису із славною скрипкою Паганіні, на якій дозволено йому грати в Генуї після того, коли він у 1963 році виграв перше місце на міжнародному конкурсі скрипалів. Бачимо його також у товаристві Д. Ойстраха дружини, яка акомпанює йому від довгих років — Тетяни Чекіни, та усіх трьох синів ще як малих хлопчиків. Сьогодні усім трьом вже понад двадцятку і усі три вони скрипалі — як з гордістю каже нам О. Криса. Найстарший перебуває в Західній Німеччині, а два молодші тут із ним та дружиною. О. Криса хоче ще поділитися з нами плянами на майбутнє, бо він наскрізь живе сьогоднішнім і завтрашнім днем. Він підкреслює, що ідея створення такої музичної серії п.з. „Музика в Інституті" вийшла від І. Стецури, а що він тепер тут і дістав дозвіл перебути два роки завдячує нашому українському музикові і диригентові Віркові Балеєві, який зумів своєчасно „потиснути відповідні ґудзики" урядових машин.

— І тепер, — каже О. Криса, — В. Балей організує великий тижневий фестиваль української музики в Торонто у березні 1990 року а частину цього фестивалю зможете почути в Ню Йорку, 24-го березня 1990 року у Аліс Туллі Голл, у Лінкольн Центру. До речі, я вже у лютому наступного року буду грати в Лінкольн центрі у Меркін Голл на запрошення "Бетговен Сосаєті", а крім того буду викладати та грати в різних університетах.

— То ми вас тут почуємо знову аж у березні наступного року?

— Але ж ні, куди скоріше. Тепер виїжджаю до Европи на цілий ряд музичних імпрез, в яких я брав участь і попередніми роками. Розпочинаю від Фінляндії, де традиційно беру участь у Музичному Фестивалі в Кугмо. Там виступлять численно музики із СССР та будуть виконані твори совєтських композиторів, зокрема мого приятеля Альфреда Шніттке. Звідтіля іду до Польщі, до Ваймару у Східній Німеччині і до Фрайбурґу у Західній Німеччині, де буду викладати на музичному семінарі та суддювати на конкурсі ім. Л. Шпорра. Але 20-го серпня я повинен вже бути знову тут в Ню Йорку, а тоді 26-го цього ж місяця гратиму в Гантері для української публіки. В Ню Йорку мій сольовий реситаль буде 21-го січня в Карнеґі Голл і там надіюся також побачити багато української публіки. Отже, як бачите, я ненадовго вас покидаю. Але все ж таки хочу з нагоди закінчення мого „першого етапу" в Північній Америці дуже тепло подякувати українцям в усіх містах, де я перебував за їхню гостинність, допомогу у влаштуванні концертів і цілу велику сердечність з якою мене усюди вітали.

Передаю їм усім великий поклін і ... До побачення в серпні!"

Ми прощаємо із жалем нашого мистця і бажаємо йому щасливої дороги, певні, що він іде здобувати нові музичні успіхи та відновляти давні зв'язки дружби у тому широкому світі, в якому він так добре почувається.

ШКІЛЬНА РАДА КУК ПРИ ПРАЦІ

МАТУРАЛЬНИЙ ВИПУСК КУРСІВ УКРАЇНОЗНАВСТВА ТОРОНТА 1989
ШКІЛЬНА РАДА КУК ТОРОНТО
ВЧИТЕЛІ
МАТУРАНТИ
175

Наша молодь — це наша будучність і її належне релігійне та національне виховання це найперші завдання української спільноти. З таким наставленням й переконанням проводить свою працю Шкільна Рада КУК в Торонто, яка під активним проводом голови Люби Зараски, що побіч окремих акцій внутрішньої праці тільки в квітні і травні влаштувала три вдалі й успішні імпрези, які знайшли признання нашої української спільноти.

Концерт всіх українських шкіл Торонто відбувся 9-го квітня у приміщеннях Гарборд Коліджен Інституту для відзначення 175-річчя з дня народження Тараса Шевченка. У програмі взяли участь учні у збірному хорі, рецитаціях, деклямаціях, монтажі, молодіжному ансамблі бандуристів, інсценізації і т. п. Програма була належно підготована, тематично уложена і справно проходила. Про концерт була вже окрема згадка в нашій пресі.

Другою, але, здається, першою такого роду, була виставка дитячих робіт, малюнків та творів на пошану Тараса Шевченка, яка відбулася 15-22 квітня ц. р. в приміщеннях Українсько-Канадської Фундації. На виставці показано кілька сот робіт — від дітей з садочків до учнів старших кляс. Всі вони по своїх здібностях і діточій уяві-фантазії показали Шевченка. На відкритті виставки, що зібрала батьків з дітьми, учителів та численних учасників, виступив з цікавою доповіддю проф. Техсаського університету Володимир Жила. Зорганізувавши цю виставку, що пройшла з великим успіхом, Шкільна Рада КУК вже змалку прищепила в серцях українських дітей ще більшу любов до того Шевченка, якого вони ще може достатньо не знають, але люблять, по своєму розуміють і таким його малюють. Це була неабияка подія, знов же повязана з 175-річчям Т. Шевченка, в житті української спільноти Торонто, бо її діти зі всіх українських шкіл віддали йому — Великому Кобзареві — свої сердця і поклін.

Третьою подією, також не частою, був матуральний бенкет з забавою, для всіх ґрадуантів курсів українознавства Торонто, який відбувся 5-го травня в модерних приміщеннях Осередку Української Культури ім. св. Володимира на оселі „Київ" біля Оквил в Онтаріо. В цьому році курси українознавстла випустили 55 ґрадуантів, з таких окремих шкіл: ім. Т. Шевченка — 6, ім. Цьопи Паліїв —5, філії УНО —7, ім. Лесі Українки — 3, ім. І. Котляревського — 4, св. Йосафата — 8, ім. Юрія Липи — 22.

Матуральний бенкет з забавою зібрав понад 500 учасників на чолі з двома владиками, чисельним духовенством, представниками організацій, батьків, учителів і гостей. У програмі, яку відкрила мгр Анна Троян, був парадний вхід ґрадуантів із своїми ескортами, привіт і благословення „Божих дарів" Митрополитом Василієм, представлення окремих шкіл та представників організацій, слово голови Шкільної Ради Л. Зараски, презентація ґрадуантів, слово голови відділу КУК інж. Я. Соколика, слово до ґрадуантів Дзвінки Остафійчук, відспівання матурального гимну „Ґавдеамус Іґітур" та кінцеве слово і молитва Владики Ізидора.

По вході ґрадуантів господиня програми мгр Анна Троян привітала їх такими словами: „Дорогі матуранти! З великою радістю і щирим признанням вітаємо вас на св'ятковій зустрічі, якою ми всі — ваші родичі, рідні, приятелі, і вся українська громада — відзначуємо довгі роки вашої праці й витривалости, щоб пізнати, зрозуміти і закріпити в собі нашу рідну українську спадщину. Людину визначує історія, культура і мова. Всі роки праці, яку ви вклали, щоб пізнати і вивчити українську історію, культуру, мову, збагатити вас духовно і національно та закріпити вашу ідентичність. Ви заслужили на похвалу і признання за ваші успіхи в науці, а ваші батьки, мами, бабуні, дідусі — подяку за всі зусилля, щоб допомогти вам осягнути намічену мету. Пам'ятайте, що ви — нащадки древнього українського народу з багатою історичною спадщиною. За словами о. Романюка з України, ви є спадкоємці і законні наслідники великої Володимирової держави, котра стояла на грані двох світів під знаменами хреста і тризуба. Тому сьогоднішнє вшанування ваших осягів відбувається в особливому місті-Осередку Української Культури ім. Володимира, що має виїмкове значення.

Ви осягнули вашу матуру в історичному році, в якому відзначаємо 175-ту річницю з дня народження найбільшого Пророка України Тараса Шевченка, в році української мови та її удержавлення в Україні, як також збереження її в діяспорі, та в році, яким розпочато нове Тисячоліття духовної і культурної спадщини св. Володимира.

Будьте горді, що ви сповнили заповіт Великого поета, який закликав: „Учітеся, брати мої! Думайте, читайте, і чужому научайтесь, й свого не цурайтесь". Тому говоріть українською мовою, вивчайте її літературу, щоб ви могли черпати з культурної скарбниці України та зберігати свою особистість у Канаді".

По закінченні програми відбулася товариська забава під звуки оркестри „Гуцули". Задоволеними були всі, що причинилися до успішної спільної української імпрези.

В. Д.

Тенісові турніри на Союзівці

Тенісова ланка УСЦАК подає до відома, що на літній сезон на Союзівці заплянувано такі турніри:

8- 9-го липня — УСЦАК-Схід
12-13-го серпня — Подвійні ігри
1- 4-го вересня — Крайові чемпіонати УСЦАК
16 і 17 вересня — Пласт „Чорноморці" — Подвійна гра
7- 8-го жовтня — КЛК.

Л. Мешкова...

(Закінчення зі стор. 3)

рослинний орнамент, кольори мінливі, залежно від освітлення. Художниця сказала, що в Парижі від глядачів різних національностей вона чула коментар: „Це — Україна!".

Мешкова розповіла, що на виконання цього пано було оголошено міжнародний конкурс. Вона подала ескіз, не сподіваючися на великий успіх, але дістала першу премію. Два роки вона працювала в Києві над цим пано, виготовила 4 тисячі плиток. Тоді три місяці працювала в Парижі — монтувала. Працювала так напружено, що немала часу піти до Лувру. На прозірках появилася Мешкова за працею над пано в Будинку ЮНЕСКО і вона на тлі пано в групі архітекторів різних національностей.

Людмила Мешкова також майстер портрету. Глядачі побачили на екрані серію виконаних на керамічних плитах портретів, що мають глибоко психологічний характер, як портрет патріярха Грузинської Православної Церкви. Він прийшов на виставку Мешкової в Тбілісі і подарував їй хрестика. Художниця зробила його портрет, а патріярх подивився на нього і сказав: „Ви намалювали не мене, а себе — свою душу. Але я постараюся бути таким".

Мешкова сказала, що вона може намалювати портрет тільки тієї людини, яку вона хоче малювати. Але трапилося, що її дуже просили зробити з маленької фотографії портрет одного недавно померлого фізика. У Мешкової довго не виходило, та одного разу вона відчула, що фізик, якого вона не знала, опинився поряд з нею і начебто допомагав їй малювати. Коли потім портрет побачили його колеги, то всі сказали, що „він — як живий". Дійсно, на екрані люди бачили живі очі.

Для присутніх на вечорі в УМ творчість Людмили Мешкової була відкриттям. На закінчення Стефанія Гнатенко сказала: „Як мистецтво українського народного розпису, так і декоративний розпис Мешкової, органічні у своїй суті. Вона вміло користується тональною розтяжкою кольору, компонує в рослинний орнамент фантастичних звірів і риб. Її твори звучать космічною мелодією, зачаровують і полоняють глядачів".

Хоча Людмила Мешкова ніколи не конфліктувала з владою, її й досі на Україні знають мало, адже не було ні її виставок, ні монографій про її творчість. Можна сподіватися, що тепер, коли в пресі воскрешають багато заборонених чи забутих мистців, може дійде черга й до загублених — як Людмила Мешкова, яку „відкрили" у Парижі.

Л. Дражевська